

Elbeszélés

Ülnek a pamlagon, egymás kezét fogva. Tökéletes harmóniát dereng a lemenő nap szobába leselkedő fénye. A szürkület beszínezi hajukat és kegyes fényt sugároz arcukra. Távolról hallják a késő délután estébe igyekvő, halk, ütemes kopogását. Az órákká felnőtt percek tologatják az óramutatókat. Percnyi történelmek teremődnek, függetlenül attól, hogy milyen tartalmat hordoznak a jelenségek. Törvény szabályoz, melyet egyetlen hatalom sem volt képes cinkosává tenni. A természet uralkodik az első lélegzetvételtől az utolsó sóhajig.

Ülnek a pamlagon. A múltó időt csupán felsajgó tagjaikban érzékelik néhanap. Mióta tart ez az alig mozduló révedés? Percekkel vagy órákkal ezelőtt ültek le összetartozó kézfogással egymás mellé megpihenni?

A szemközti falon ötven éve függ szemmagasságban egy rusztikus rámába foglalt, kimerevített pillanat. Két ember bronzszínű virágokkal és indákkal körbefuttatott jelene, mely a következő másodpercben már múlttá vált.

A múltó idő színezte sárgás lapról egy férfi és egy nő néz szembe a fotográfus szerkezetével. Ugyanaz a pár, akik a pihenés néma csendjében eddigi életük leszolgált fáradságának monoton kattogását keltik életre. Azon a napon az útkereszteződésnél mindketten igent mondtak egy ismeretlen ösvényre. Arcukon, meglepett tekintetükön, bátorításra kissé felfelé görbülő szájukon észrevehető az indulás előtti izgalom. A napsütötte tisztás egyre szűkülő zöldje, mint egy tölcser torka egy keskeny alagúton, sűrű erdőbe vezeti a vándorokat. Vajon hány lépés lehet a következő tisztás és selymes fűvén megpihelve látható-e majd az út mentén egymást ölelő fák között incselkedő árnyék? Vajon kellő időben indultak? Elég elemózsiát pakolt tarisznyájukba a tapasztalat? Meddig elég a gyermekkor édes morzsáiból süttött kalács?

A keresztútnál a bátorság és a kíváncsiság egymással kergetőzve várják az útnak indulókat. Egy rövid szakaszon az utóbbi cinkos mosollyal kíséri a vándorokat, a bátorság megannyi próbát állít útjukba.

Félszáz év elkoptatott cipői – a táncos cipellőktől a kaptatókon viselt bakancsokig –, sorakoznak az emlékezet kapujánál. Kidobott tárgyak, melyekről nem mosható le az út pora. Mennyi felesleges holmi. Néhanapján erről is beszélgetnek egymással.

Az esküvői cipők rég elfeledett muzsikát dúdolnak, egyszerre lépnek a zene ütemére, orruk puhán összeér, mielőtt egymáshoz simulnak.

Öt pár gyerekcipő kergetőzik és bújócskázik az emlékek kertjében. A két pár kék színű összekacsint és lassítanak az iramon, hogy a rózsaszín topánkák is részt vehessenek a közös játékban.

A beszélgetés kanyargó fonalát egyre fáradtabb és elnyűttebb lábbelik nyoma szövő hálóvá. Mesélnek az útról, melyen némelyek csúszós köveken másztak hegyeket, mások szinte lebegtek a lankák fölött. A puha avar hangtalanná tette lépteiket, fagy csikorgott a talpuk alatt, a gyümölcsfák lehulló virágszirmait a forrás vize sodorta messze. Tekintetükkel követték, hisz mindenkor párban jártak.

A pamlagon egy férfi és egy nő ül, szorosan egymás mellett. Visszafelé utaznak az időben, immár mezítláb, hiszen az emlékezés talaja érinthetetlen. A falon függő esküvői kép szereplői is életre kelnek. Egy copfos kislány és egy mezítlábas kisfiú kergetőzik a réten, kerge, csetlő-botló futásukkal utánozzák a pillangók táncát. Arcukon a gyermekkor rózsafoltja, lelkükben az ártatlanság üde harmata. Egyek az idővel, életük indulásakor nem gondolva a megérkezés szorongó érzéseire. A „Sors könyvében” egy oldalra préselődik a réten talált ötszirmú lóherelevél. „Örökzöld” szerencsejel.

Közös úton járva egy zsákba kerülnek az útra készített általvetők. A bánat terhe feleződik, az öröm megkétszereződik és súlytalanná válik. A boldogság olykor bekéredzkezik, de nem fér a mosoly és a

könny közé. Azt mindenkinek magában kell hordoznia. Ott, ahol megszületett. Mindenki magában dédelgeti, táplálja, álomba ringatja és eldönti, hogy meddig dédelgeti. A boldogság égig is nőhet, mégis elfér a bölcsőjében. Néhanap, ha váratlanul érkezik haza, arca nehezen ismerhető fel, de érezhető, mikor elfoglalja puha vackát. Első dolga tüzet éleszteni a fázékony lélekben.

A sűrű erdő ösvényét a mindennapi teendők fái szegélyezik. Fialat csemeték törzse válik évről évre testesebbé a tapasztalat gyűrűinek gyarapodásával. A hétköznapiok aljnövényzetében kinyílik egy-egy védett virág, és ünnepnapként köszönti az utazót. Szebben pompáznak, mikor a veríték gyöngyei öntözik éltető talajukat.

Fogy az út. Nem tudni, hogy hány mérföldkö várható még, mennyi tisztás bukkan elő a derengésből, melyek fölött már felhők teszik próbára a nap erejét. Elérkezik a pillanat, amikor a koptatott kövek száma jóval több az érintetleneknél. A hátrahagyottak mesélnek, az ismeretlenek remélnék. Az egyre nehezülő zsák terhén könnyíteni kell, a bánat nehézkes kövei átváltoznak felrebbenő lepkékké, szárnyaikat a feledés színezi tarkára és marad a súlytalan öröm. Az út a fény felé tart, mielőtt felhőt érint a vége.

Fél évszázad együtt töltött idő nevetése és sírása, az egymás kezébe kapaszkodó, görnyedő hétköznapiok és frissen mosott ruhákba öltöztetett, áldásos ünnepek közös gondolatokat teremtenek. Hasonlóvá válnak egymáshoz a hajdan esküt tevők, mozdulataik, vonásaik tükröket tartanak. Egymásnak, hogy egyre szebbnek tűnjenek a semmi futó napok.

Ülnek a pamlagon, szótlantul, egymás kezét fogva. Időtlen idők óta. A falon függő kép törött üvegén búcsúzóul még végigsimít az alkonyfény.

Leültek megpihenni és emlékezni.

Tekintetük egymásba kapcsolódik. Derűs nyugalommal nyugtázzák: ötven év alkonyi színjátéka nem változott. Abban a biztos tudatban várják az elkövetkezőket, hogy a hosszú utazás során egyenlően osztoztak a terheken, és mindketten tudják, hogy közösen is kell lerakniuk.

Aztán zsidbadt tagjaikat megmozgatják, s a szobát elnyelő szürkeségben csak a hangjukat hallani:

– Vajon merre járnak most a gyerekek?

– Hosszú lesz az idei tél.

Katona Szabó Erzsébet: Rétegek a Léthe folyó medréből I.-II.-III.

